

Haanja looduspargi kaitsekorralduskava koostamise kaasamiskava

1. Kaasamiskava vajadus ja eesmärgid

Keskkonnaameti tellimusel viivad Kobras AS ning Eesti Maaülikool läbi Haanja looduspargi kaitsekorralduskava koostamist. Kaitsekorralduskava hõlmab aastaid 2012-2021 ning selle eesmärk on planeerida tähtsamad looduspargis läbiviidavad tegevused. Kaitsekorralduskava olulise sisu moodustavad looduspargi üldine iseloomustus, loodusväärtuste kirjeldus ja kaitse-eesmärgid, vajalikud kaitsemeetmed ning kaitsekorralduslike tegevuste loetelu.

Kaitsekorralduskava tellija ning läbiviijad soovivad tagada alljärgnevate eesmärkide täitmise:

- koostamise protsessi avatus ja läbipaistvuse tagamine ;
- võimalus asjast huvitatud isikutel ja organisatsioonidel osaleda kaitsekorralduskava koostamise protsessis, tagades asjakohase info leviku ning paindlikud ja sobivad kaasamismeetmed;
- kaasamistegevuste kaudu täiendava info saamine tegelikust olukorrast looduspargis ning poolte eelistustest väljapakutud lahenduste osas;
- alternatiivsete lahendusvariantide ning eriarvamuste korral osapooli rahuldavate kokkulepete saavutamine

2. Kaitsekorralduskava ja kaasamistegevustega seotud isikud, nende rollid ja kontaktid

Kaitsekorralduskava tellija: Keskkonnaamet, Põlva-Valga-Võru Regioon. Kontaktisik: Jaanus Tanilsoo, kaitse planeerimise spetsialist, e-post: jaanus.tanilsoo@keskkonnaamet.ee, telefon 53 22 92 41

Kaitsekorralduskava koostajad.

- 1) Kobras AS. Kontaktisik: Kadi Kukk, keskkonnaekspert, e-post: kadi@kobras.ee, telefon: 7300 316
- 2) Eesti Maaülikool. Kontaktisik: Mart Külvik, professor, e-post: mart.kylvik@emu.ee

Kaasamiskava koostaja, kaasamistegevuste korraldaja: OÜ Vesterra. Kontaktisik: Kadri Tillemann, konsultant, e-post: kadri.tillemann@vesterra.ee, telefon: 50 15 440

3. Sihtrühmade ülevaade ja esialgne kaasatavate nimekiri

Kõige suurema sihtrühma, keda kaitsekorralduskava ka kõige otsesemalt puudutab, moodustab kaitseala elanikkond ja maaomanikud. Haanja looduspargis elavate alaliste elanike hulk 2000. a. rahvaloenduse andmetel on umbes 2000 inimest, kellele lisandub hulk külastajaid ja maakodude elanikke, kes on rahvaloendusega loendatud kusagil mujal. Haanja loodusparki iseloomustab fragmenteeritud maakasutus, mis tuleneb vahelduvast reljeefist ja sellega kaasnevatest mitmekesisest looduslikest tingimustest ning ajalooliselt väljakujunenud maaomandi struktuurist (üle 2000 maaüksuse).



Oluline on protsessi kaasata piirkonna omavalitsused – looduspark paikneb 5 valla territooriumil, ulatuslikum osa sellest Haanja ja Rõuge valdades ning väiksemal määral Võru, Vastseliina ning Lasva valdades. Kaasatavate sihtrühmadena on eristatud ka ametkonnad ning erinevad esindus- ja katuseorganisatsioonid ning piirkonnas tegutsevad kodanikuühendused ja ettevõtjad. Kaasamiskavas esitatud kaasatavate loetelu ei ole lõplik, seda täiendatakse ja korrigeeritakse kaitsekorralduskava ja selle kaasamistegevuste käigus.

Omavalitsused:

Võru vald
Rõuge vald
Haanja vald
Vastseliina vald
Lasva vald

Ametkonnad, katuseorganisatsioonid vms:

Keskkonnaamet
RMK
Võru Maavalitsus
Võrumaa Partnerluskogu (piirkonna MTÜ-sid, omavalitsusi ja ettevõtjaid ühendav LEADER tegevusgrupp)
Võrumaa Arenguagentuur
Võru Instituut
Eesti Keskkonnanühenduste Koda
Eestimaa Looduse Fond
Eesti Ornitoloogiaühing
Tartu Ülikooli Looduskaitsering
Keskkonnainspektsioon

Kohalikud ettevõtjad:

Kiidi Turismitalu
Pintmann Grupp OÜ
Kurgjärve Spordibaas
Haanjamatkad.ee

Kohalikud kodanikuühendused:

Rõuge Noorteklubi
Haanja Noorteklubi
Rõuge Jahiselts
Viitina Jahiselts
Haanja Jahiselts
Ruusmäe Jahiselts
Vastseliina Jahiselts
Viitina Külaselts
Rõuge Racing Team
Haanja Suusaklubi
Haanja Rattaklubi
MTÜ Plaani Kotus
MTÜ Uue-Saaluse Külaselts

Fors Fortune MTÜ (www.haanja.eu)
MTÜ Vastseliina Spordiklubi
MTÜ Vastseliina Külade Ühendus
MTÜ Haanimiihi nõvvokoda
Kütioru puhkepiirkonna selts ja Kütioru avatud ateljee
MTÜ Haanja Talupidajate Selts
Rõuge Taluselts

4. Info- ja kommunikatsioonikanalid

Tagamaks asjakohase info leviku kõigile huvilistele, eelkõige piirkonna elanikele ning maaomanikele, keda ei esinda otseselt ükski ühendus ega esindusorganisatsioon, kasutatakse kaitsekorralduskava koostamisega seotud info levitamiseks võimalikult laia piirkonna infokanalite valikut. Eelkõige on see vajalik kõige olulisema ja laiema sihtgrupini – piirkonna elanikud ja maaomanikud – jõudmiseks. Ametlike teadaannete ja artiklite avaldamiseks kasutatakse mõlemat piirkondlikku väljaannet „Võrumaa Teataja“ ning „Lõunaleht“, teavituseks kasutatakse ka internetiportaali www.kylauudised.ee Võrumaa alajaotust.

Oluliseks kommunikatsioonikanaliks on ka piirkondlike omavalitsuste infokanalid – kõigil omavalitsustel on olemas infoleht (Rõuge, Haanja ning Võru valla infolehed on loetavad ka võrguväljaandena), operatiivsema iseloomuga teateid avalikustatakse omavalitsuste kodulehekülgedel ning maakondlikus infoportaalil www.werro.ee. Infot ja teateid edastatakse ka piirkonna kodanikualgatuslikus infoveebis www.haanja.eu. Kogu oluline informatsioon ning teated avalikustatakse ka protsessiga seotud ametkondade ning ettevõtete kodulehekülgedel (Keskkonnaamet, OÜ Vesterra). Asjakohaseid teateid ja kuulutusi (algatuskoosolekute, ekspertarutelude, eelnõu avalikustamise kohta) levitatakse ka paberkanalil piirkonna teadetetahvliitel- ja tulpadel.

Kaitsekorralduskava koostamise algusfaasis viiakse algatuskoosolekutel osalejate seas läbi küsitlus, milles muuhulgas soovitakse välja selgitada huvitatud isikute eelistused, kuidas nad soovivad kaitsekorralduskava koostamisega seotud infot saada ning protsessi kaasatud olla. Lisaks meediast ning ametlikes infokanalitest teabe saamisele pakutakse välja ka võimalus saada operatiivselt teavet e-posti teel ning selgitatakse välja, kas kaasatavatel on huvi internetipõhise interaktiivse kaasamisvormi (veebifoorum, sotsiaalmeedia) vastu, mida vajadusel ka rakendatakse.

5. Tegevuskava

Kaasamistegevuste kavandamisel lähtutakse alljärgnevatest efektiivse kaasamise põhimõtetest:

- kaasamine varases etapis - konsulteerimiseks ja osalemiseks kaasatakse osapooled eelnõu väljatöötamisele võimalikult vara ja kogu protsessi vältel;
- ladus kommunikatsioon – kaitsekorralduskava koostamisega seotud teave tehakse avalikuks. Sealjuures arvestatakse osapoolte infole ligipääsemise võimalusi. Kaasamisega seotud dokumentatsioon või viited sellele on alates kaasamise algatamisest avalik nii elektrooniliste infokanalite, kuid vajadusel ka alternatiivsete infokanalite (raamatukogud, kodanikeühendused, kohalikud

- omavalitsused, infopunktid jm) vahendusel. Avalikkust teavitatakse ka massimeedia kaudu.
- vahekokkuvõtete tegemine - tehakse vahekokkuvõtte kaasamise käigus saadud tagasisidest, korrigeeritakse protsessi üksikasju ning teavitatakse osapooli vahekokkuvõttest eesmärgiga jälgida, kas protsess kulgeb tõrgeteta ja eesmärgipäraselt ning vajadusel korrigeeritakse kaasamistegevusi.
 - tulemustest teavitamine – kaasatud osapooli teavitatakse kaasamise tulemustest, kõik osapooled saavad kaasamise algatajalt koondvastuse, milles sisalduvad kõik esitatud, nii aktsepteeritud kui ka tagasilükatud ettepanekud. Ettepanekute tagasilükkamist põhjendatakse.
 - Kaasamise ja tulemuste hindamine – hinnatakse kaasamist ja selle tulemuse rakendatavust

Osapoolte võimalikult varajaseks kaasamiseks rakendatakse alljärgnevat tegevusi:

- laiaulatuslik teavitamine kaitsekorralduskava algatamisest kaasamiskava punktis 4 loetletud kommunikatsioonikanaleid kasutades. Teavitatakse põhi-informatsiooni sisaldava teatisega (tellijad, läbiviijad, kontaktisikud, algatuskoosolekute aeg) ning artikkel-pressiteatega, mis sisaldab laiemat taustainfot;
- kaasamiskavas kaardistatud huvirühmadele edastatakse info kaitsekorralduskava koostamisest, kaasamiskava ning küsitlusvorm nende elektroonilisele kontaktaadressile;
- algatuskoosolekud. Viiakse läbi 3 algatuskoosolekut (Võru linnas ning Haanja ja Rõuge vallas), kus tutvustatakse kaitsekorralduskava koostamise eesmärke, protsessi ning taustainfot;
- küsitluse läbiviimine, algatusfaasis koostatakse küsitlusvorm, mille eesmärk on välja selgitada asjaosaliste peamised hoiakud ja seisukohti looduspargi kaitseväärtustega seoses, samuti ka ootused kaasamismeetodite osas ning selgitada välja asjaosaliste huvi osaleda eksperitaruteludel. Küsitlusvormi raames nähakse ette võimalus esitada ettepanekuid ning küsimusi, mis on seotud kaitsekorralduskava koostamise protsessiga. Küsitlusvormi on võimalik täita nii elektrooniliselt (linki levitatakse elektroonsetes kommunikatsioonikanalites ning edastatakse asjaosalistele e-postiga) kui paber kandjal (levitatakse algatuskoosolekutel). Küsitluse tulemused ning selle raames tehtud ettepanekute ja küsimuste tagasiside tehakse osalejatele soovi korral teatavaks (eeldab kontaktandmete märkimist) ning tulemusi tutvustatakse ka eksperitaruteludel.

Algatusfaasis läbiviidud kaasamistegevuste osas viiakse läbi vaheanalüüs ning sellest lähtuvalt kavandatakse kaitsekorralduskava edasiste tegevustega seotud teavitustegevused. Vastavalt vajadusele teavitatakse huvigruppe operatiivselt kaitsekorralduskava koostamise raames teostatavate eksperthinnangute, inventuuride ja analüüside tulemustest eelistatud kommunikatsioonikanali (olemasolevad infokanalid, meililist, sotsiaalmeedia vms) kaudu.

Peale kaitsekorralduskava koostamise protsessi sisulisi tegevusi (eksperthinnangud, inventuurid ja analüüsid) viiakse piirkonna kolmes omavalitsuses läbi eksperitarutelud. Viimastel on soovi korral võimalik osaleda kõigil asjassepuutuvatel ametkondadel ja

organisatsioonidel, samuti aktiivsematel piirkonna kodanikuühendustel, ettevõtetel, maaomanikel ja elanikel, et nende kaudu saavutada alljärgnevate eesmärkide täitmine:

- kaitseala visiooni sõnastamine;
- väärtuste määratlemine (arvestades olemasolevat infot ja välitõid)
- lühi- ja pikaajaliste kaitse-eesmärkide määratlemine;
- väärtuste mõjutegurite ja nende tugevuse määratlemine;
- eesmärkide saavutamiseks vajalike tegevuste väljaselgitamine;
- kriteeriumite väljatöötamine kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamiseks, vajalike tegevuste prioritseerimine, üldiste põhimõtete väljatöötamine metsamajandamiseks, ehitamistingimuste andmiseks, turismi, rekreatsiooni ja sporditegevuse arendamiseks, kaevandamiseks, teede ja liinirajatiste rajamiseks, tiikide hooldamiseks ja rajamiseks ning vajadustel teiste valdkonda tegevuse suunamiseks kaitsealal.

Peale ekspertarutelusid korraldatakse kaitsekorralduskava eelnõu avalik väljapanek ning avalikustamisüritused. Peale avalikku väljapanekut on huvitatud isikutel määratud tähtja jooksul võimalik teha muudatusettepanekuid ning esitada vastuväiteid. Ettepanekud ja vastuväited analüüsitakse, vajadusel kontakteerutakse nende tegijatega ning võetakse seisukoht ettepanekute ja vastuväidete arvestamis võimalikkuse kohta.

6. Osapoolte teadlikkus, kõrvalprotsessid, lisainfo

Haanja looduspargi kehtiv kaitse-eeskiri pärineb aastast 1995.

Haanja looduspargi kaitsekorralduskava 2005-2010 eelnõu koostati aastal 2004 ning antud protsessi mõjud ei ole asjaosaliste teadlikkuse ja hoiakute kujundamisel ilmselt enam aktuaalsed. Küll aga tuleb kaitsekorralduskava kaasamistegevuste läbiviimisel arvestada looduspargi uue kaitse-eeskirja koostamisel ilmnunud asjaoludega, kus uute sihtkaitsevööndite kavandamine on põhjustanud puudutatud maa- ja metsaomanike aktiivset vastuseisu.

7. Kaasamisprotsessi hindamine

Esimene kaasamistulemuste vahehindamine viiakse läbi peale algatustegevusi ning analüüsi tulemustele tuginedes korrigeeritakse/täiendatakse vajaduse korral ka edasisi kaasamistegevusi. Teine vahehindamine viiakse läbi peale ekspertarutelusid, kus hinnatakse jooksvate kaasamistegevuste tulemusi kaitsekorralduskava sisuliste tegevuste (inventuurid, hinnangud, analüüsid) läbiviimise ajal ning ekspertarutelude raames. Mõlemate vahehindamiste tulemusi ja järeldusi kasutatakse kaitsekorralduskava eelnõu avalikustamistegevuste läbiviimisel (eelnõu avalik väljapanek ning avalikustamisüritused piirkonnas).



Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond



Eesti tuleviku heaks

Vesterra